

Poznámka k výcviku KOPL.

Poválečné snahy o dosažení rychlého spádu bojových akcí mají za následek zdůraznění rychlosti a pohyblivosti jednotlivých bojových prostředků. Nejpronikavější pokroky možno pozorovat v letectví. V době poměrně krátké vzrostla rychlost vojenských letounů skoro o 50%. Tento překotný růst rychlosti, často i na újmu jiných vlastností, byl způsoben, mimo shora uvedené snahy, též vývojem materiálně dobře vybavené a organisované OPL. Letouny hledají svou záchranu (bezpečnost) v rychlosti; a tak vidíme, že bombardovací letouny, které se svou rychlostí 180 km/hod. ještě před nemnoha lety skoro jen „plížily“ vzduchem, dosahují nyní rychlosti 400 km/hod., a dá se očekávat, že to není ještě poslední slovo v tomto směru.

Zvětšení rychlosti letounů nezůstalo ovšem bez vlivu na další zdokonalení prostředků OPL. Vyrovnání náskoku letounů se provádí dvěma způsoby. Jednak zvýšením rychlosti střelby — a s tím i počáteční rychlosti — se projevuje snaha větším počtem střel v kratší době dosáhnout pravděpodobnějšího zásahu, jednak zkrácením doby, potřebné na přípravu a všechny výkony od objevení se letounu až do okamžiku zahájení palby, na minimum, získat co nejdelší dobu k postřelování letounu. Zvýšení rychlosti letounů nejpronikavěji zapůsobilo na KOPL., neboť její prostředek — kulomet — má značně prostorově i časově omezený okruh účinnosti.

KOPL. slouží hlavně OPL. vojsk samých a kromě toho se jí užívá k obraně malých objektů v poli i zápolí. Z toho vyplývá, že pro účely KOPL. budeme míti k dispozici převážnou většinou normální kulometry, určené k palbě na pozemní cíle. Je nasnadě, že tyto kulometry, mající charakter nouzového prostředku, budou v budoucnosti jen velmi těžko s to přijatelně plniti svůj úkol v OPL. Zrychlením pohybu letounů je podstatně zkrácena doba, po kterou mohou býti letouny účinně postřelovány, počet vyslaných střel bude menší a zásah bude méně pravděpodobný.

Zvýšení rychlosti střelby u těchto kulometů není žádoucí jednak z obavy před plýtváním střelivem při střelbě na pozemní cíle, jednak proto, že by zvýšená rychlost střelby mimo jiné způsobila při delší střelbě nedostatečné chlazení zbraně a tím i častější poruchy. Při tom by bylo nutno zabývat se otázkou, zda takto upravené kulometry ještě plně vyhovují pro svůj hlavní úkol — střelbu proti pozemním cílům. U speciálních kulometů, kterými budou snad vybaveny jednotky stálé KOPL., můžeme bez obav rychlost střelby zvýšit a tak vyrovnat náskok v rychlosti letounů.

Větší hustoty střel a tím i větší pravděpodobnosti zásahu by bylo možno dosáhnout též rozmnožením počtu kulometů v palebných jednotkách KOPL. Výsledek by však nebyl úměrný obětem, neboť jednotky KOPL. s větším počtem kulometů by byly těžkopádné, méně ovladatelné a pak příliš četných kulometů by bylo používáno k podřadnějšímu úkolu.

Zařízení, které by dovolovalo regulovat podle potřeby rychlost střelby, by se dalo technicky řešit, znamenalo by to však konstruktivní změny zbraně, zvětšení váhy, ztížení obsluhy a praktický výsledek by nebyl asi velký.

V souhrnu možno říci, že prvním způsobem nedojdeme k uspokojivému řešení. Zbude nám druhá cesta, o níž jsem se výše zmínil, t. j. zkrácením doby pro přípravu a všech výkonů, od objevení se letadla až do okamžiku zahájení palby, dosáhnout co nejdelší doby pro postřelování letounu.

Zpozorování letounu a provedení poplachu jednotky KOPL. nebude nám činit potíže, neboť sluchem i zrakem zjistíme letoun daleko dříve, než budeme moci na něj účinně střílet. Tedy až potud nemůžeme časově nic získat.

Povel k palbě může být dán jen tehdy, je-li bezpečně známo, že nejde o vlastní letoun. Poslední odstavec čl. 356 P-I-2 říká, že velitel palebné jednotky KOPL. je jedině oprávněn (a proto důstojník) dát povel k zahájení palby a že je odpověden za zjištění státní příslušnosti letounu. Z toho plyne, že okamžik zahájení palby na letoun, a tedy i délka doby střelby, bude závislá na rychlosti, s jakou velitel jednotky KOPL. zjistí

totožnost letounu. Nebude na škodu, přehlédneme-li všechny prostředky možnosti, které bude mít velitel jednotky KOPL. pěchoty k dispozici.

Za příznivých pozorovacích podmínek se dá polním kukátkem zjistit státní příslušnost letounu podle znaků státní příslušnosti až na vzdálenost 2 km. Hůře tomu bude za mlhavého počasí, za soumraku, za ranního roz-
břesku, anebo poletí-li letec se sluncem v zádech. Tu často velitel jednotky KOPL. bude moci zjistit příslušnost letounu teprve nad cílem a dá povel k palbě opožděně, ne-li už pozdě. Mimo to, vzpomeneme-li si na známé bezohlednosti k Červenému kříži, není nemožné, že pohotoví a nerozpačitý nepřítel použije k oklamání protivníkovy OPL. na svých letounech cizích označení příslušnosti. Konečně způsoby leteckého útoku na pozemní cíl malých rozměrů letem střemhlav, dosahující rychlosti až 700 km/hod., vyloučí ve většině případů možnost určit příslušnost útočícího letounu podle státních znaků s počátku proto, že se bude přibližovat ve velké výši a při provedení vlastního útoku pro závratnou rychlost provedení a pro nezřetelnost státních znaků to nebude možné. O nepříznivém působení na morálku jednotky i velitele KOPL. při tom neuvážuji.

Poslední odstavec čl. 356 P-I-2 pamatuje i na důsledky nepříznivých pozorovacích podmínek a zajišťuje rozpoznání vlastních letounů smluvními znameními mezi vlastním letectvem a jednotkami OPL. Tato znamení, jejichž používání úplně vyhovuje po dobu závěrečných cvičení, musí být za války velmi často měněna, aby jich protivník nemohl použít. Při rozsáhlosti prostoru, který bude ohrožen činností nepřátelského letectva a v němž budou rozmístěny jednotky OPL., nebudeme mít nikdy jistotu, že změna smluvních znamení úplně pronikla. Toto vědomí spolu s možností způsobit škody na životech a majetku vlastní armády bude velmi nepříznivě působit na rozhodnost velitelů jednotek KOPL., jimiž budou převážnou většinou důstojníci záložní s malými zkušenostmi, jež jim mohla dát presenční služba.

Domnívám se, že předp. P-I-2 nevyčerpal všechny možnosti k ulehčení odpovědného úkolu velitele jednotky KOPL. Příslušnost letounu se dá zjistit i jinak. Počet, druh, síla a umístění motorů v letounu může být dobrým vodítkem k určení typu a tím i příslušnosti letounu podle zvuku. Různá výška letu, změněné povětrnostní a zeměpisné poměry a různé umístění pozorovatele na zemi však působí, že se intenzita a výška tónu mění a tak úspěšné určení příslušnosti letounu podle zvuku je prakticky vyhrazeno poměrně malému počtu letců nebo lidí žijících delší dobu poblíže letišť; nicméně pozorování a výcvik v tomto směru může nám přinést cennou zkušenost.

V II. díle „Rukověti pro poddůstojníky“ je vyslovena pochybnost, že bude často možno určit příslušnost letounu podle jeho typu, ježto prý letadla všech armád jsou si značně podobna. Připouštím, že při povrchním pozorování a srovnání několika letounů na letišti budeme moci rozlišit jen dvojplášňíky od jednoplášňíků hornokřídých nebo dolnokřídých nebo jednomístná letadla od vícemístných.

Při pozornější prohlídce jednotlivých strojů a po vzájemném jich srovnání budeme až překvapeni bohatým výsledkem své činnosti. Zjistíme spoustu detailů více méně od sebe odlišných, ale pro určitý stroj vždy charakteristických, jako na příklad tvarově jiné provedení přední části letounů používajících motorů chlazených vzduchem než letounů s vodním

chlazením, u dvojplošníků je patrná různost vzájemného poměru nosných ploch, kratší a robustnější typy budou se nápadně odlišovat od letounů se štíhlým a dlouhým trupem, tvarově odlišná bude i úprava míst pro posádku. Pevný podvozek bude svým umístěním a konstrukcí odlišným od podvozku vtažitelného.

Budeme-li pozorovat letouny ve vzduchu se země a budeme-li sledovat jejich obrysou linii, zjistíme, že její průběh a zakřivení až nápadně odpovídá různému provedení a umístění detailů na povrchu nebo změnám v samém tvaru letounu, kterých jsme si všimli, když letouny byly na zemi. Krátce řečeno, každý typ letounů má svou charakteristickou siluetu, která jej tvarově od jiných letounů více nebo méně značně odlišuje.

Při podmráčeném počasí nebo při pozorování proti slunci budou malé detaily konstrukce a barevné označení nezřetelné nebo je vůbec nebude vidět, zato však vynikne celková obrysová linie letounu. Domnívám se proto, že určit takto typ letounu a tím i jeho příslušnost bude nejspolehlivější i nejsnadnější a dost často i jedině možný způsob, který u nás při výcviku KOPL. není doceněn, a proto je neprávem opomíjen.

Válečná loďstva přímořských států s výhodou používají k identifikaci námořních jednotek hlavně obdoby tohoto způsobu, ač každé námořní plavidlo je opatřeno vlajkou v barvách svého státu, pohybuje se pomaleji než letoun a námořní pozorovatelé jsou opatřeni dobrými dalekohledy. Každá válečná loď je totiž opatřena knihou (služební pomůckou), v níž jsou pečlivě roztrženy všechny válečné lodi podle druhů a státní příslušnosti. Každý druh je zastoupen nejméně jedním typem a označen dvěma siluetami (při pohledu s čela a se strany). Obrázky jsou doplněny stručnými a výstižnými údaji o počtu podobných jednotek, o jejich tónáží, rychlosti a výzbroji.

Sestavíme-li podobný seznam siluet letounů, získáme dobrou pomůcku pro výcvik velitelů a obsluhy KOPL. a dosáhneme, že se vědomosti o charakteristice jednotlivých druhů, známé až dosud jen personálu letišť a leteckých pluků, v potřebné míře rozšíří na všechny, kdo budou mít kdy co dělat s OPL. Na možnou námitku, že si nebudeme moci opatřit siluety cizích letounů, zejména nejmodernějších, tvrdím, že toho ani nebude třeba. Postačí úplně, budeme-li mít zobrazeny všechny typy letounů vlastních a event. důležitější ze spojeneckých. Nepřátelské budou ty ostatní.

Je přirozené, že by nebylo možné, aby při náletu nepřítelů velitel jednotky KOPL. obracel listy v nějaké knize a srovnával letící stroj s některým obrázkem. Onen seznam by byl jen výcvikovou pomůckou. Aby bylo plně dosaženo účelu, musil by každý typ letounu být znázorněn 3—5 siluetami, a to tak, jak se bude pozorovateli na zemi jevit při různém směru letu.

Při mírovém výcviku KOPL. potřeba podobné pomůcky není dosti patrná, neboť na střelnicích KOPL. jsou jen vlastní letouny, které se vrací a nalétávají vždy z téhož směru, a potom střílíme na rukáv. Docela jinak tomu bude, až si velitel jednotky KOPL. uvědomí, že ukvapeným úsudkem, po němž bude následovat povel k palbě, způsobí zkázu kamaráda-spolubojovníka nebo že pozdním zahájením palby umožní beztržný odlet nepřátelského letce.